

Norvegia - finanțator european (Programul de cooperare norvegian)

Norway - European Financer (The Norwegian Cooperation Program)

Romania will receive over the next two years approximately 98.5 million euros from the Norwegian State and from the European Commission with the title of external grant funding in order to implement 70 projects in priority areas. The projects have obtained the approval of the authorities in Brussels and will be financed and implemented on the Norwegian Cooperation Program and on the Mechanism of the European Economic Area in cooperation with the Ministry of Finance. The areas are similar to those financed from the EU budget, including: environmental protection, energy production, health, cultural heritage preservation and development of human resources. The effort is possible due to the fact that Norway has budget surplus as a result of adequate budgetary policies.

Keywords: Norway, The Norwegian Cooperation Program, non-returnable funds, environment protection, energy production, cultural patrimony

Institution's address: Calea Dumbăvii, nr. 34, Sibiu, România,
tel.: +40-(269) 42.21.69, fax: +40-(269) 42.21.69 e-mail: sprise@ulbsibiu.ro

Personal e-mail: iosif.moldovan@csibiu.ro

Norvegia și criza economico-financiară

Criza economico-financiară internațională a afectat economiile tuturor statelor, dar foarte puțin pe cea a Norvegiei. Politicile economice promovate de statul norvegian au fost prudente, coerente și deosebit de eficiente. Încă din perioada premergătoare crizei, când guvernul român cheltuia excesiv și fără transparență pe seama creșterii economice, cel norvegian aplica măsuri de economisire, iar dacă statele cu economie de piață își limitau rolul în economie, Norvegia și-l întărea. Pe acest fond, economia Norvegiei a crescut în anul 2008 cu aproape 3%, bugetul a înregistrat un excedent bugetar de 11% din PIB¹, iar ceea ce trebuie remarcat în mod deosebit este faptul că nu înregistra datorii.

În ultimul trimestru al anului 2008, în condițiile în care Europa intra în cea mai adâncă recesiune de după al Doilea Război Mondial, economia Norvegiei a crescut cu 1,4%.

Coroana norvegiană s-a apreciat cu 11% față de euro de la începutul anului, comparativ cu coroana suedeză, care a rămas aproape nemodificată față de moneda unică în aceeași perioadă.

Industria petrolieră, politica bugetară și fondul suveran de investiții

Norvegia este un stat mic, cu o populație de 4,6 milioane de locuitori, dar cu avantajul de a fi al treilea exportator mondial de petrol după Arabia Saudită și Rusia. În anul 2008, Norvegia a obținut venituri de 68 mld. dolari (52 mld. euro) din exploatarea resurselor de petrol. Aceste rezultate influențează un indicator relevant. PIB-ul pe locuitor ajunge la 52.000 \$, fiind depășit doar de Luxemburg în topul statelor dezvoltate.

În condițiile în care resursele de petrol nu sunt inepuizabile, iar prețul petrolului înregistrează fluctuații la perioade scurte de timp, Norvegia dovedește prudență în utilizarea resurselor financiare publice. Ea a reușit să evite capcanele în care au căzut alte state bogate în resurse energetice. Legislația norvegiană impune ca veniturile realizate din industria petrolieră să fie transferate în fondul suveran de investiții² (*Sovereign Wealth Fund – SWF*).

Cu toată consistența veniturilor obținute, politica bugetară din Norvegia este considerată de austeritate, în contrast cu alte state. Marea Britanie, de exemplu, și-a cheltuit majoritatea veniturilor din extracția petrolului din Marea Nordului în perioada de boom economic.

Dacă cheltuielile guvernului britanic au crescut pînă la 47% din PIB, de la 42% cît se înregistra în 2003, cheltuielile publice ale guvernului norvegian au scăzut de la 48% la 40% din PIB în aceeași perioadă.

Starea de lucruri este clarificată de diverse opinii exprimate: „Statele Unite și Marea Britanie nu sunt chibzuite. Dar în Norvegia există un simț al valorii. Dacă ți se oferă mult, ești mai responsabil”⁴³.

Alte opinii ale norvegienilor cu privire la modul de cheltuire a banilor publici și la angajarea unor datorii dovedesc raționament și responsabilitate: „Nu putem cheltui acești bani acum, ar însemna că furăm de la generațiile viitoare”⁴⁴.

Un alt domeniu care a funcționat ca prim receptor al efectelor crizei a fost piața imobiliară. Ca și în restul piețelor de acest tip, prețurile imobilelor au crescut, triplîndu-se în ultimii zece ani. Totuși, Norvegia nu a înregistrat nicio prăbușire în domeniul tranzacțiilor imobiliare, pentru că nu au fost înregistrate excese pe piața creditelor ipotecare. După o corecție în minus de 15%, prețurile sunt din nou în creștere, prudența fiind o caracteristică de ordin general.

Prudență în sectorul bancar

Și în sectorul bancar prudența este o atitudine caracteristică. Băncile norvegiene, a spus Arne J. Isachsen, economist al Facultății Norvegiene de Management, rămân prudente. Cu toate că sectorul bancar reprezintă numai 2% din PIB, supravegherea a fost atentă, iar politica de credite aplicată a ținut băncile norvegiene departe de riscuri, așa cum nu s-a întîmplat în alte state, și în mod special în Islanda.

Politici sociale adecvate

Un studiu recent arată că muncitorii norvegieni lucrează cele mai puține ore, comparativ cu cei din alte state industrializate.

„Am devenit încrezuți⁵. Din ce în ce mai multe case de vacanță sunt construite. Avem mai multe sărbători decât majoritatea țărilor, beneficii extraordinar de generoase și politici de concedii medicale”.

Din aceeași atitudine de prudență și de anticipare a cheltuielilor viitoare a fost constituit fondul norvegian de pensii, pentru a finanța sistemul de asigurări sociale în momentul în care resursele petroliere se vor epuiza.

Fondul norvegian de pensii

Fondul suveran de investiții al Norvegiei apare printre cei mai mari investitori din lume, chiar dacă în anul trecut portofoliul acestuia a scăzut cu 23,3% (71,5 miliarde de euro) ca efect al crizei economico-financiare internațională⁶, ștergînd aproape un deceniu de creștere. „Criza de pe piețele financiare a avut un impact important asupra fondului”, a declarat Svein

Gjedrem, guvernatorul Băncii Centrale a Norvegiei.

Sub denumirea de Fond Governamental de Pensii al Norvegiei, acesta este format din două entități, dintre care una este cea în care sunt gestionate veniturile realizate din exploatarea petrolului și a gazelor naturale din Marea Nordului. Este evaluat la 2.275 de miliarde de coroane norvegiene (325 mld. dolari) și a fost creat în anul 1990.

Dincolo de faptul că Fondul Governamental de Pensii al Norvegiei prezintă cel mai mare grad de transparență dintre toate fondurile suverane existente pe piața financiară, acesta nu face investiții strategice. „Investim în companii și sectoare private. Avem investiții în 3.000-4.000 de companii din 40 de țări, iar pachetul mediu de acțiuni nu depășește 1%”⁷.

Pe lângă investițiile finanțate, fondul deține participații în aproximativ 7.900 de companii. La sfârșitul anului trecut, fondul deținea echivalentul a 0,77% din capitalizarea totală a burselor mondiale și 1,33% din cea a piețelor de capital europene.

Investițiile fondului în acțiuni se constituie în aproximativ 50% din totalul investițiilor.

Finanțări pentru Europa de Est

Populația Norvegiei a votat de două ori împotriva aderării la UE în cadrul unor referendumuri organizate în 1972 și 1994. Cu toate acestea, Norvegia cooperează cu UE în domeniile majore. Cea mai importantă legătură a Norvegiei cu Uniunea Europeană este Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), pentru care plătește 200 de milioane de euro pe an pentru a avea acces pe piața comună europeană. Acordul permite Norvegiei și celorlalte state membre SEE să opereze pe piața internă a UE, firmele și cetățenii norvegieni și din statele membre UE fiind tratați la fel pe teritoriul inclus în acord.

Deși în afara Uniunii Europene propriu-zise, Norvegia face parte din spațiul comun Schengen, are granițe deschise cu celelalte țări europene și e de asemenea deja parte la proiectul comunitar de apărare.

Ca parte a Acordului SEE, Norvegia se implică în elaborarea și se supune legislației europene în domeniile ce privesc piața internă, ca transporturi sau protecția mediului. De asemenea, participă la programele UE în domeniile culturii, cercetării și al cooperării în sectorul politicii regionale și educație. Acordul SEE nu include uniunea vamală a UE, politica sa comună privind schimburile comerciale cu țările terțe sau politicile în domeniul pescuitului și al agriculturii. Extinderea UE a însemnat o extindere corespunzătoare a SEE, care acordă suport economic pentru dezvoltarea statelor UE mai puțin favorizate. Prin intermediul mecanismului financiar SEE, Norvegia, alături de Islanda și Liechtenstein, pune la dispoziția statelor din Europa de Est fonduri pentru a

Parlamentul norvegian, *Stortinget*

foto: John Erling Blad
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2d/Stortinget%2C_Norway.jpg

reduce decalajele față de restul statelor membre ale Uniunii Europene.

Norvegia contribuie în proporție de 97% la cele 1,3 miliarde de euro puse la dispoziție prin granturile SEE și prin programul norvegian de cooperare în perioada 2004-2009.

România primește prin intermediul mecanismului financiar SEE 50,5 mil. euro, iar prin programul norvegian de cooperare încă 48 mil. euro pentru proiecte privind mediul, dezvoltarea resurselor umane, sănătate și cultură.

Concluzii

Dincolo de orice interpretare, este de semnalat eficiența și prudența în utilizarea resurselor financiare publice în procesul bugetar din Norvegia, comparativ cu alte state. Se remarcă în mod deosebit responsabilitatea față de generațiile viitoare.

Legat de Fondul Guvernamental de Pensii al Norvegiei, deși acesta se numără printre cei mai mari investitori sub aspectul resurselor aflate la dispoziție, între fondurile suverane existente pe piața financiară internațională, este caracterizat ca având un înalt grad de transparență. Pentru a se da siguranță și pentru evitarea riscurilor, din fond nu se finanțează investiții strategice, iar investițiile financiare care se finanțează sunt diversificate și se concretizează în investiții în companii și sectoare private, în participații și în acțiuni.

Deși Norvegia nu face parte din Uniunea Europeană, participă la susținerea financiară a unor programe de dezvoltare în domenii majore.

În județul Sibiu, efectele Programului se regăsesc în implementarea de către CNM Astra a proiectului cultural intitulat „Conservarea și restaurarea

patrimoniului etnografic al Muzeului ASTRA din Dumbrava Sibului“. Din valoarea totală a proiectului de 3,239.351 mil. euro, valoarea grantului este de 2,734.660 mil. euro, reprezentând 84,42%. Partea de cofinanțare de 15,5% este asigurată de CJ Sibiu.

Note:

1. Comparativ, SUA se așteaptă anul acesta la un deficit egal cu 12,9% din PIB și la majorarea datoriilor până la 11.000 mld. dolari.
2. Fondurile suverane de investiții sunt resurse financiare importante deținute de statele dezvoltate, fiind materializate în active financiare sub formă de acțiuni, obligațiuni, proprietăți sau alte instrumente financiare de investiții. Ele se folosesc pentru investiții în beneficiul economiei și al populației statului care-l deține și își au originea în țările din Orientul Mijlociu cu resurse importante de petrol și în unele țări din Asia care au monedă națională puternică și cu excedent comercial ridicat. Ca arie geografică, fondurile suverane care stănesc îngrijorarea marilor puteri economice ale lunii sunt cele din Singapore, din Rusia, Emiratele Arabe Unite, la care s-a adăugat China, care și-a lansat în septembrie 2007 propriul fond suveran cu o valoare de 200 miliarde dolari. *Fondurile Suverane de Investiții (FSI) sunt definite, în general, ca vehicule investiționale cu un portofoliu diversificat de active atât pe piața națională, cât și pe cea internațională.*
3. Anders Aslund, expert economic pe zona scandinavă la Peterson Institute din Washington.
4. Eirik Wekre, economist norvegian.
5. Knut Anton Mork, economist al Handelsbanken Oslo.
6. Banca centrală a Norvegiei.
7. Martin Skancke, directorul general al fondului.

Bibliography

- FMI, *The global economical perspectives* (WEO), aprilie 2009.
- Moise Elena, *Investiții străine directe / Direct Foreign Investments*, Ed. Victor 2005.
- Stoica Maricica, *Investiții și dezvoltare durabilă / Investments and Reliable Development*, Ed. Universitară București, 2005.
- Oancea-Negescu, Mihaela Diana, *The Analysis and Evaluation of Financial Information*, Bucharest: Economic Publishing House, 2009.